

Kopernikusz születésnapján

Húsz évvel ezelőtt, 1989. február 19-én százhuszan gyülekeztünk a Bem rakpart 6-ban, az I. kerületi Művelődési Házban. Az alig egy hónappal azelőtt életbe lépett egyesülési törvénynek köszönhetően lényegesen egyszerűsödött a társadalmi szervezetek alapítása, ekkor már sokunkban megérlelődött az elhatározás: alakítsuk újjá a Magyar Csillagászati Egyesületet. Közelmúltunk legizgalmasabb éve volt 1989, tele a változások iránti várakozásokkal, pezsgő, forrongó közélettel. A politikai változások tették lehetővé az egyesülési törvény létrejöttét, a kultúrafinanszírozás változásai pedig szinte kikényszerítették, hogy az amatőr csillagász mozgalom szervezeti háttere is alkalmazkodjék az új időkhöz. 1989 ma már történelem, akik abban az évben születtek, immár felnőttek.

Csillagászati „kényszervállalkozóként” láttunk hozzá a munkához, nem tudván, milyen sok háttér munka vár még ránk egy olyan társadalmi közegben, mely igazából nem ismerte a civilszféra fogalmát. Még ma is csak ismerkedik vele. Egy bejegyzett társadalmi szervezet egyben nonprofit vállalkozás is bankszámlaszámmal, adószámmal, rengeteg kötelezettséggel, melyeknek nem könnyű megfelelni. Ma, az egyesülési törvény huszadik évében talán ha kéttucatnyi bejegyzett csillagászati egyesület, alapítvány működik hazánkban. Elenyésző ez a szám a több tízezer nonprofit szerveződés tengerében. Ugyanakkor arról is árulkodik, társadalmunkban mekkora tényleges súlya van a csillagászatnak. Egy további adat is árulkodik erről, mégpedig az egyszázalékos SZJA-felajánlások mértéke. Bár az MCSE az utóbbi két évben igen szép fejlődést mutatott fel ezen a téren, a csillagászati civilszféra egészéről (igen, beleértve az MCSE-t is!), ezt már nem mondhatjuk el. Vagy adománygyűjtő képességeinkkel van baj, vagy az adakozási hajlammal, mindenesetre a teljes csillagászati szféra egyszázalékos bevétele nem éri

el a civil szervezeteknek felajánlott összeg 1 tízezrelékét (amint az az APEH honlapján közzétett adatokból könnyen kiszámolható).

Idén mindennek a csillagászatról kellene szólnia, meg is tesszük, ami tőlünk telik. Persze nagy bajban vagyunk, mert 2009-ben nincs látványos jelenség. Rendben! Akkor a mindennapos jelenségeket mutassuk meg az érdeklődőknek. A ragyogó Vénuszt, a Szaturnusz éléről látható gyűrűjét, a Jupiter és a Neptunusz együttállását. Mutassuk meg a Holdat, ahol negyven évvel ezelőtt járt ember először. Az se volt ám kis dolog! Ismertessünk meg minél többeket a fényszennyezés problémájával. Ha Budapest díszvilágítását egy órára le lehet kapcsolni, valósítsuk ezt meg minél több településen! Rendezzünk előadásokat, nyilvános bemutatókat, fotókiállításokat. Elég, ha egy forgalmas helyen felállítjuk távcsövünket, és máris elkezdnek sorakozni az érdeklődők!

Persze ezek egyike se olyan nagy szám, mint a kínai napfogyatkozás, de a holdkráterek megtekintése után nem is dobálják el az emberek távcsöveiket, mint a napfogyatkozás-néző szemüveget szokás a harmadik kontaktus végeztével. Talán még jobban is járunk, mint 1999-ben, amikor augusztus 11-én délután 1 után úgy hunyt ki a tömeges érdeklődés a csillagászat iránt, mintha soha nem is lett volna a világon napvadászat.

A Csillagászat Nemzetközi Éve jó hivatkozási alap arra is, hogy pályázzunk, hogy adományokat és 1%-os felajánlásokat gyűjtsünk. Hiszen megfelelő források nélkül a legszebb terveket se lehet megvalósítani.

Végezetül essék néhány szó Kopernikuszról is! A Meteorban aligha kell újra és újra kihangsúlyozni a tudós csillagászati jelentőségét. Ne feledjük azonban el, hogy a nagy lengyel csillagász pénzügyekkel is foglalkozott! Kövessük példáját!

Mizser Attila